

ระบบสถิติของทางราชการ

ชาคริต สัทธิเวช*

บทความนี้ (๑) นำเสนอ "หลักการพื้นฐานของระบบสถิติของทางราชการ (The Fundamental Principles of Official Statistics)" ซึ่งเป็นหลักการพื้นฐานของระบบสถิติของทางราชการที่ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกสมควรนำไปปฏิบัติตาม (๒) นำเสนอการวิเคราะห์ระบบสถิติของทางราชการของประเทศไทย เปรียบเทียบกับหลักการดังกล่าวข้างต้น และ (๓) นำเสนอประเด็นต่าง ๆ ที่สมควรได้รับการปรับปรุง เพื่อให้ระบบสถิติของทางราชการของประเทศไทยเป็นระบบที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เพื่อให้เป็นระบบที่มีความอิสระในการปฏิบัติงานเพียงพอที่จะทำให้เป็นที่เชื่อถือในหมู่ผู้ใช้ ไม่ว่าจะในภาครัฐ ภาคเอกชนและประชาชนทั่วไป รวมทั้งเป็นที่เชื่อถือในวงการศึกษาทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ อย่างไรก็ตาม ด้วยเวลาอันจำกัดประกอบปริมาณของเอกสารประกอบที่เป็นจำนวนมาก บทความนี้จะนำเสนอประเด็นต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นแต่สังเขปเท่านั้น"

ส่วนที่ ๑.

ระบบสถิติของทางราชการที่ดี

ความเป็นมาและเจตนารมณ์

เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๗ คณะมนตรีสถิติแห่งสหประชาชาติ (The United Nations Statistical Commission) ซึ่งเป็นองค์กรสูงสุดในด้านสถิติของโลก ได้ให้การรับรอง "หลักการพื้นฐานของระบบสถิติของทางราชการ (The Fundamental Principles of Official Statistics)" ซึ่งเป็นหลักการพื้นฐานของระบบสถิติของทาง

* นิติศาสตรบัณฑิต (รามคำแหง), Master of Environmental Law (Adelaide), นักกฎหมายกฎหมายอาญา, เลขานุการกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑) (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา)

* บทความนี้เป็นวรรณกรรมของผู้เขียน โดยเฉพาะ คณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาและสำนักงานสถิติแห่งชาติ ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วย

* United Nations Statistics Division, *Good practices of official statistics* <http://unstats.un.org/unsd/goodpractices/> at 22 January 2003.

ราชการ ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกสมควรนำไปปฏิบัติตาม เพื่อให้ระบบสถิติของทางราชการในแต่ละประเทศเป็นระบบที่ดี เป็นประโยชน์ต่อระบบสถิติของโลก รวมทั้งเป็นประโยชน์ในกิจการต่าง ๆ เช่น การพัฒนาเศรษฐกิจ ประชากร สังคมและสิ่งแวดล้อม การสร้างองค์ความรู้ระหว่างกัน การพัฒนาการค้า ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ ระดับภูมิภาคและระดับโลก

เจตนารมณ์ของการรับรองหลักการพื้นฐานของทางราชการ ปรากฏในคำปรารภของหลักการพื้นฐานของระบบสถิติของทางราชการ ดังนี้

๑. ตระหนักถึงความสำคัญของข้อมูลสถิติของทางราชการว่า เป็นพื้นฐานสำคัญเพื่อการพัฒนา เศรษฐกิจ ประชากร สังคม สิ่งแวดล้อม รวมทั้งเพื่อเป็นความรู้ร่วมกันและเพื่อประโยชน์ทางการค้าระหว่างรัฐและประชาชนทั่วโลก

๒. ตระหนักว่าความเชื่อมั่นของประชาชนในข้อมูลสถิติของทางราชการขึ้นอยู่กับความเชื่อถือในคุณค่าและหลักการซึ่งเป็นพื้นฐานของสังคมที่มุ่งทำความเข้าใจสังคมนั่นเอง รวมทั้งให้ความเคารพในสิทธิของชนสังคมนั้นด้วย

๓. ตระหนักว่าคุณภาพของสถิติของทางราชการ ข้อมูลอื่นของทางราชการ เศรษฐกิจและประชาชน ขึ้นอยู่กับความร่วมมือกันของประชาชน บริษัทห้างร้านและบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง ในการให้ข้อมูลที่เหมาะสมและเชื่อถือได้ อันจำเป็นแก่การรวบรวมสถิติ และขึ้นอยู่กับความร่วมมือระหว่างผู้ใช้และผู้ผลิตที่จะผลิตสถิติให้ตรงตามความต้องการของผู้ใช้

๔. ตระหนักว่าองค์กรของรัฐและองค์กรเอกชนมีความสำคัญในการจัดทำมาตรฐานและการเปรียบเทียบสถิติระหว่างประเทศ

๕. ตระหนักว่าปณิธานว่าด้วยจรรยาบรรณวิชาชีพของสถาบันสถิติระหว่างประเทศ (International Statistical Institute Declaration of Professional Ethics) มีความสำคัญ

หลักการพื้นฐานของระบบสถิติของทางราชการ^๔

หลักการพื้นฐานของระบบสถิติของทางราชการ (The Fundamental Principles of Official Statistics) ที่คณะมนตรีสถิติแห่งสหประชาชาติ (The United Nations Statistical Commission) ให้การรับรอง ประกอบด้วยหลักการพื้นฐาน ๑๐ ประการ ดังนี้

๑. ตรงกับเรื่อง ตรงไปตรงมาและเท่าเทียม (Relevance, impartiality and equal access)

สถิติของทางราชการเป็นปัจจัยสำคัญของระบบข้อมูลด้านเศรษฐกิจ ประชากร และสภาพแวดล้อมของสังคม ซึ่งใช้ประโยชน์ทั้งโดยภาครัฐและภาคเอกชน ดังนั้น เพื่อให้เป็นที่เชื่อถือแก่ประชาชนโดยทั่วไป สมกับที่เป็นข้อมูลสาธารณะ สถิติของทางราชการสมควรได้รับการจัดทำและเผยแพร่โดยหน่วยงานสถิติของรัฐ และมีลักษณะตรงกับการใช้ประโยชน์ของผู้ใช้ อย่างตรงไปตรงมา

^๔ อ้างแล้ว

องค์ประกอบที่ทำให้สถิติของทางราชการมีลักษณะดังกล่าวข้างต้น ได้แก่

(ก) มีองค์กรที่ปรึกษา (Advisory bodies) เพื่อกำกับดูแลคุณภาพของสถิติของทางราชการให้ตรงกับเรื่องและมีความตรงไปตรงมา

(ข) มีการปรึกษาหารือกับผู้ใช้ (User consultation) เพื่อเป็นหลักประกันความพึงพอใจของผู้ใช้สถิติของทางราชการ

(ค) มีการวางแผนจัดการองค์กรที่ดี (Good organisational planning and operation) เพื่อปรับปรุงการดำเนินงานของหน่วยงานสถิติของรัฐให้มีคุณภาพที่ดี และตอบสนองความเปลี่ยนแปลงของความต้องการของผู้ใช้อยู่เสมอ

(ง) มีกฎหมายบัญญัติรับรอง (Statistics legislation) เพื่อให้ความคุ้มครองการดำเนินงานของหน่วยงานสถิติของรัฐให้เป็นอิสระ ปราศจากการแทรกแซงทางการเมือง

(จ) มีหลักการดำเนินงาน ที่มาและวิธีดำเนินการที่เปิดเผย (Openness about concepts, sources and methods used)

(ฉ) มีมาตรการเผยแพร่และจำหน่าย (Dissemination and marketing) มีมาตรการจัดการกับสื่อต่าง ๆ (Dealing with the media) และมีนโยบายในการเผยแพร่ (Release policies) เพื่อให้การเผยแพร่สถิติของทางราชการตรงกับความต้องการของผู้ใช้ และมีความตรงไปตรงมา และเท่าเทียมกัน

(ช) มีวิธีการนำเสนอสถิติที่เหมาะสม (Presentation of statistics) เพื่อให้ผู้ใช้สามารถเข้าใจสถิติของทางราชการได้โดยง่าย

๒. ความเป็นมืออาชีพ (Professionalism)

เพื่อให้สถิติของทางราชการเป็นที่เชื่อถือ หน่วยงานสถิติของรัฐสมควรดำเนินงานในทุกกระบวนการ เช่น วิธีการในการจัดเก็บ การจัดทำและการนำเสนอ อย่างมืออาชีพ กล่าวคือ อยู่บนพื้นฐานของหลักวิชาการและจรรยาบรรณวิชาชีพ

ความเป็นมืออาชีพนับว่ามีความสำคัญต่อความตรงไปตรงมาของสถิติของทางราชการตามหลักการประการที่หนึ่งด้วย

องค์ประกอบที่ทำให้สถิติของทางราชการมีลักษณะดังกล่าวข้างต้น ได้แก่

(ก) มีมาตรฐานสถิติ (Statistical standards) เพื่อให้สถิติของทางราชการมีมาตรฐานเดียวกัน และมีคุณภาพที่ดี

(ข) มีการปรับใช้วิธีการทางสถิติอย่างถูกต้อง (Correct application of statistical methods)

เพื่อให้สถิติของทางราชการมีคุณภาพที่ดี นอกจากนั้น หน่วยงานสถิติของรัฐสมควรมีอำนาจเลือกใช่วิธีการทางสถิติที่ดีที่สุดตามหลักวิชาการและจรรยาบรรณวิชาชีพได้ด้วยตนเอง โดยปราศจากการแทรกแซงทางการเมือง

(ค) มีวิธีการนำเสนอสถิติที่เหมาะสม (Presentation of statistics) เพื่อให้ผู้ใช้สามารถเข้าใจสถิติของทางราชการได้โดยง่าย

(ง) มีการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ (Statistical training) เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานสถิติของรัฐมีความสามารถ ความเข้าใจในลักษณะดังกล่าวใน (ก) ถึง (ค) เป็นอย่างดี

(ง) มีการวิจัยและค้นคว้าสิ่งใหม่ ๆ (Research and innovation) เพื่อให้มีการพัฒนาศักยภาพ ดังกล่าวใน (ก) ถึง (ง) อยู่เสมอ

(ฉ) มีการจัดการคุณภาพ (Quality management) ของกระบวนการในทางสถิติ เพื่อเป็นหลักประกันว่าองค์ประกอบดังกล่าวใน (ก) ถึง (ง) เป็นไปในทิศทางที่ถูกต้อง

๓. ความรับผิดชอบ (Accountability)

เพื่อเป็นหลักประกันความถูกต้องในการตีความข้อมูล หน่วยงานสถิติของรัฐสมควรนำเสนอ รายละเอียด ไม่ว่าจะรายละเอียดเกี่ยวกับแหล่งข้อมูล วิธีการทางสถิติที่ใช้ ตามมาตรฐานทางวิชาการ

องค์ประกอบที่ทำให้สถิติของทางราชการมีลักษณะดังกล่าวข้างต้น ได้แก่ การเปิดเผยความเป็นไปได้ของความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นในกระบวนการและขั้นตอนต่าง ๆ ทางสถิติ เช่น การออกแบบการจัดเก็บข้อมูลไปจนถึงการเผยแพร่สถิติ การเก็บตัวอย่าง ค่าเบี่ยงเบนต่าง ๆ ซึ่งการเปิดเผยความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้น อาจทำไปพร้อมกับการเผยแพร่ข้อมูลหรือการจัดทำเป็นเอกสารประกอบการเผยแพร่สถิติ

๔. ป้องกันการใช้อย่างผิดพลาดหรือไม่เหมาะสม (Prevention of misuse)

หน่วยงานสถิติของรัฐสมควรมีอำนาจและหน้าที่ในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความผิดพลาดในการตีความและการใช้สถิติในทางที่ผิด

องค์ประกอบที่ทำให้สถิติของทางราชการมีลักษณะดังกล่าวข้างต้น ได้แก่

(ก) มีการนำเสนอสถิติที่ดี (Presentation of statistics)

(ข) มีหลักการดำเนินงาน ที่มาและวิธีดำเนินการที่เปิดเผย (Openness about concepts, sources and methods used)

(ค) ให้การศึกษาแก่ผู้ใช้ (Education programmes for users) เพื่อให้ผู้ใช้มีความเข้าใจในการใช้ข้อมูลสถิติอย่างถูกต้อง ไม่ตีความหรือใช้สถิติอย่างผิดพลาดหรือไม่เหมาะสม

๕. คู่มีค่า (Cost-effective)

การได้มาซึ่งข้อมูลสถิติอาจทำได้หลายทาง อย่างไรก็ดีตาม หน่วยงานสถิติของรัฐสมควรเลือก แหล่งข้อมูลสถิติที่มีคุณภาพดี เหมาะสมกับเวลา ค่าใช้จ่ายและภาระของผู้ให้ข้อมูล

องค์ประกอบที่ทำให้สถิติของทางราชการมีลักษณะดังกล่าวข้างต้น ได้แก่

(ก) มีการเลือกหลักการ ที่มาและวิธีดำเนินงานอย่างเหมาะสม (Concepts, sources and methods used) โดยคำนึงถึงความสมดุลของคุณภาพ ระยะเวลา ค่าใช้จ่ายและภาระของผู้ให้ข้อมูล

(ข) มีมาตรการลดภาระของผู้ให้ข้อมูล (Minimise reporting burden)

(ค) มีการจัดการคุณภาพ (Quality management)

(ง) มีการวางแผนจัดการองค์กรที่ดี (Good organisational planning and operation)

(จ) มีการปรับใช้วิธีการทางสถิติอย่างถูกต้อง (Correct application of statistical methods)

(ฉ) สามารถเข้าถึงข้อมูลของทางราชการ (Access to administrative records) ได้ เพื่อลดความซ้ำซ้อนในการ จัดเก็บข้อมูลในระหว่างหน่วยงานของรัฐด้วยกันเอง และลดภาระแก่ผู้ให้ข้อมูล

(๑) มีการประสานงาน (Co-ordination of statistical activities) ระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อลดความซ้ำซ้อนในการดำเนินงาน และลดภาระมิให้ผู้ให้ข้อมูลต้องให้ข้อมูลแก่หน่วยงานต่าง ๆ ซ้ำ ๆ กัน

(๒) มีการให้ความสำคัญกับการออกแบบแบบพิมพ์ต่าง ๆ (Form design) เพื่อให้แบบพิมพ์เหล่านั้นเป็นประโยชน์แก่การจัดเก็บข้อมูลมากที่สุด นอกจากนี้ทำให้สามารถใช้แบบพิมพ์ได้อย่างคุ้มค่าแล้ว ยังเป็นการลดภาระของผู้ให้ข้อมูลอีกทางหนึ่งด้วย

๖. คุ้มครองความลับ (Confidentiality)

ข้อมูลส่วนบุคคลที่หน่วยงานสถิติจัดเก็บสมควรรักษาไว้เป็นความลับ และสมควรใช้เพื่อวัตถุประสงค์ในทางสถิติเท่านั้น

องค์ประกอบที่ทำให้สถิติของทางราชการมีลักษณะดังกล่าวข้างต้น ได้แก่

(ก) มีมาตรการคุ้มครองความลับของข้อมูลและข้อมูลธุรกิจ (Confidentiality) เพื่อให้ประชาชนมีความเชื่อมั่นที่จะให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่ทางราชการ

(ข) มีมาตรการจัดการการเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคล (Access to microdata) เพื่อเป็นหลักประกันการรักษาความลับของข้อมูลเหล่านั้น

(ค) มีกฎหมายคุ้มครอง (Statistical legislation) เพื่อเป็นหลักประกันการรักษาความลับที่ดี เนื่องจากมีบทกำหนดโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนมาตรการรักษาความลับ

๗. มีกฎหมายรับรอง (Legislation)

การมีกฎหมายว่าด้วยสถิติ ทำให้ระบบสถิติของทางราชการเป็นระบบที่เปิดเผย

องค์ประกอบที่ทำให้สถิติของทางราชการมีลักษณะดังกล่าวข้างต้น ได้แก่

(ก) มีการรับรองสถานะของหน่วยงานสถิติของรัฐ (Position of the national administration) เพื่อกำหนดอำนาจ หน้าที่และความรับผิดชอบของหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในกระบวนการสถิติของทางราชการอย่างชัดเจน

(ข) มีมาตรการคุ้มครองความลับของข้อมูล (Confidentiality) เพื่อเป็นหลักประกันการรักษาความลับที่ดี เนื่องจากมีบทกำหนดโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนมาตรการรักษาความลับ

๘. ความร่วมมือในประเทศ (National co-ordination)

ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานสถิติของรัฐมีความสำคัญต่อประสิทธิภาพของระบบสถิติของประเทศ

องค์ประกอบที่ทำให้สถิติของทางราชการมีลักษณะดังกล่าวข้างต้น ได้แก่ มีการประสานงาน (Co-ordination of statistical activities) ระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อลดความซ้ำซ้อนในการดำเนินงาน เพื่อลดภาระของผู้ให้ข้อมูล (Minimise reporting burden) และเพื่อกำหนดมาตรฐานสถิติ (Statistical standards)

๕. ความร่วมมือระหว่างประเทศ (International co-ordination)

การปฏิบัติตามหลักการและวิธีการทางสถิติที่เป็นที่ยอมรับกันในวงการสถิติระหว่างประเทศ ทำให้ระบบสถิติของทางราชการของทุกประเทศเป็นไปตามมาตรฐานเดียวกัน

องค์ประกอบที่ทำให้สถิติของทางราชการมีลักษณะดังกล่าวข้างต้น ได้แก่ การมีมาตรฐานสถิติ (Statistical standards) การทำความตกลงระหว่างประเทศ (International statistical agreements) และการประสานงานในกิจกรรมทางสถิติต่าง ๆ (Co-ordination of statistical activities)

๑๐. ความร่วมมือทางสถิติระหว่างประเทศ (International statistical co-operation)

ข้อตกลงทางสถิติระหว่างประเทศทั้งในลักษณะทวิภาคีและพหุภาคีเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงระบบสถิติของทางราชการของทุกประเทศ

องค์ประกอบที่ทำให้สถิติของทางราชการมีลักษณะดังกล่าวข้างต้น ได้แก่ การประสานงานในกิจกรรมทางสถิติต่าง ๆ (Co-ordination of statistical activities) และการฝึกอบรม (Statistical training)

ส่วนที่ ๒.

ระบบสถิติของทางราชการในประเทศไทย:

เปรียบเทียบกับหลักการพื้นฐานของระบบสถิติของทางราชการ

จากการวิเคราะห์ระบบสถิติของทางราชการในประเทศไทย ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของ "สำนักงานสถิติแห่งชาติ" เปรียบเทียบกับลักษณะของระบบสถิติของทางราชการที่ดี ตามหลักการพื้นฐานของระบบสถิติของทางราชการ (The Fundamental Principles of Official Statistics) ที่คณะมนตรีสถิติแห่งสหประชาชาติ (The United Nations Statistical Commission) ให้การรับรอง ทั้งสิบประการ ประกอบกับข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งสหประชาชาติ (The United Nations Statistics Division)^๑ ปรากฏผลโดยลำดับ ดังนี้

๑. ตรงกับเรื่อง ตรงไปตรงมาและเท่าเทียม (Relevance, impartiality and equal access)

(ก) *มีองค์กรที่ปรึกษา (Advisory body)*

องค์กรที่ปรึกษาด้านสถิติของทางราชการ ในประเทศไทยจัดตั้งขึ้นและมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย กล่าวคือ มาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติสถิติ พ.ศ. ๒๕๐๘ บัญญัติให้มี "คณะกรรมการสถิติแห่งชาติ" ประกอบด้วยประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ กรรมการอื่นที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งไม่เกิน ๑๐ คน และกรรมการผู้แทนกระทรวงทุกกระทรวง โดยมีเลขาธิการสถิติแห่งชาติเป็นกรรมการและเลขานุการ ทั้งนี้ มาตรา ๘ บัญญัติให้คณะกรรมการสถิติแห่งชาติมีหน้าที่ให้คำปรึกษาและแนะนำแก่สำนักงานสถิติแห่งชาติ นอกจากนี้ มาตรา

^๑ อ้างแล้ว

๘ มาตรา ๑๐ มาตรา ๑๑ มาตรา ๑๒ และมาตรา ๑๓ บัญญัติว่าระการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง การประชุม และการวินิจฉัยของที่ประชุม และการตั้งคณะกรรมการของคณะกรรมการสถิติแห่งชาติ อย่างไรก็ตาม มาตรา ๑๑ มิได้กำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการสถิติแห่งชาติ และคุณสมบัติด้านวิชาการของกรรมการสถิติแห่งชาติไว้ แต่ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของคณะรัฐมนตรีที่จะพิจารณาแต่งตั้งผู้ใดก็ได้ ดังนั้น เพื่อเป็นหลักประกันว่าคณะกรรมการสถิติแห่งชาติจะประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องทางด้านสถิติ รวมทั้งเป็นบุคคลที่น่าเชื่อถือเป็นที่ยอมรับในวงการศึกษาทางด้านสถิติ ดังนั้น จึงสมควรปรับปรุงมาตรา ๑ ให้กำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการสถิติแห่งชาติ และคุณสมบัติของกรรมการสถิติแห่งชาติให้ชัดเจน ให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องทางด้านสถิติที่น่าเชื่อถือเป็นที่ยอมรับในวงการศึกษาทางด้านสถิติได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการสถิติแห่งชาติด้วย เพื่อทำหน้าที่ให้คำปรึกษาและแนะนำเกี่ยวกับระบบสถิติของทางราชการให้มีคุณภาพที่ดี กล่าวคือ เป็นสถิติที่ตรงกับเรื่องและมีความตรงไปตรงมาปราศจากการบิดเบือนข้อมูล นอกจากนี้ มีกรณีที่ต้องพิจารณาต่อไปด้วยว่าการให้คณะกรรมการสถิติแห่งชาติเป็นคณะกรรมการกำกับดูแลการปฏิบัติงานของสำนักงานสถิติแห่งชาติมีประสิทธิภาพดีพอหรือไม่ สมควรพิจารณารูปแบบการบริหารงานเสียใหม่ให้เหมาะสมยิ่งขึ้นหรือไม่

(๗) มีการปรึกษาหารือกับผู้ใช้ (User consultation)

การปรึกษาหารือระหว่างสำนักงานสถิติแห่งชาติในฐานะผู้ผลิตสถิติของทางราชการกับผู้ใช้สถิติเป็นการติดต่อประสานงานกันระหว่างหน่วยงาน กล่าวคือ ในทางปฏิบัติ สำนักงานสถิติแห่งชาติติดต่อประสานงานอย่างใกล้ชิดกับผู้ใช้สถิติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ บางครั้ง สำนักงานสถิติแห่งชาติจัดให้มีการประชุมหรือสัมมนากับผู้ใช้เพื่อให้สามารถปรับปรุงข้อมูลสถิติให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้ใช้ นอกจากนี้ ยังเชิญผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมเป็นสมาชิกในคณะกรรมการหรือคณะทำงานในการสำรวจและสำมะโน ซึ่งก็นับว่าเป็นแนวปฏิบัติที่ดีอยู่แล้ว อย่างไรก็ตาม หากมีการนำระบบการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้มาใช้ในระบบสถิติของทางราชการ ก็น่าจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาระบบสถิติของทางราชการโดยรวมในระยะยาวต่อไป

(๘) มีการวางแผนจัดการองค์กร (Organisational planning and operation)

นับแต่การปฏิรูประบบราชการเมื่อเดือนตุลาคม ๒๕๔๕ สำนักงานสถิติแห่งชาติ ซึ่งเดิมเป็นส่วนราชการระดับกรมสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี ได้โอนมาเป็นส่วนราชการระดับกรมสังกัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทั้งนี้ การจัดองค์กรของสำนักงานสถิติแห่งชาติเป็นไปตามที่กำหนดโดยกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร พ.ศ. ๒๕๔๕ อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าจะสำนักงานสถิติแห่งชาติจะเป็นส่วนราชการ สังกัดกระทรวงใดก็ตาม การวางแผนจัดการองค์กรยังไม่เอื้อต่อการดำเนินงานของสำนักงานสถิติแห่งชาติให้เป็นหน่วยงานที่ตอบสนองความเปลี่ยนแปลงของความต้องการของผู้ใช้ได้อย่างทันที่ทันที่ จึงสมควรปรับปรุงการวางแผนจัดการองค์กรของสำนักงานสถิติแห่งชาติให้เหมาะสมยิ่งขึ้น เพื่อให้เป็นองค์กรที่เอื้อต่อการดำเนินงานของสำนักงานสถิติแห่งชาติให้เป็นหน่วยงานที่ตอบสนองความเปลี่ยนแปลงของความต้องการของผู้ใช้ได้เสมอ

(ง) มีกฎหมายบัญญัติรับรอง (Statistical legislation)

แม้ว่าจะมีพระราชบัญญัติสถิติ พ.ศ. ๒๕๐๘ แต่พระราชบัญญัติดังกล่าวไม่มีบทบัญญัติที่คุ้มครองการดำเนินงานของหน่วยสถิติให้เป็นอิสระ ปราศจากการแทรกแซงทางการเมือง จึงสมควรปรับปรุงพระราชบัญญัติดังกล่าว เพื่อคุ้มครองการดำเนินงานของสำนักงานสถิติแห่งชาติให้เป็นหน่วยงานที่มีความอิสระในการปฏิบัติงาน ปราศจากการแทรกแซงทางการเมือง เพื่อรักษาความน่าเชื่อถือของระบบสถิติของทางราชการของประเทศเอาไว้

(จ) มีหลักการดำเนินงาน ที่มาและวิธีดำเนินการที่เปิดเผย (Openness about concepts, sources and methods used)

ปัจจุบันไม่ปรากฏชัดเจนว่าระบบสถิติของทางราชการเป็นระบบที่มีหลักการดำเนินงานที่ชัดเจนและ โปร่งใส นอกจากนั้นที่มาและวิธีการดำเนินงานทางด้านสถิติของทางราชการก็ยังไม่เป็นที่เปิดเผยและ โปร่งใสเท่าที่ควร ส่งผลต่อการประเมินคุณภาพและความน่าเชื่อถือต่อระบบสถิติของทางราชการของประเทศ ดังนั้นจึงสมควรปรับปรุงระบบสถิติของทางราชการให้มีหลักการดำเนินงานที่ชัดเจนและ โปร่งใส รวมทั้งมีที่มาและวิธีการดำเนินการให้เป็นที่เปิดเผยและ โปร่งใสมากยิ่งขึ้น

(ฉ) มีการเผยแพร่และจำหน่ายสถิติ (Dissemination and marketing)

การเผยแพร่และการจำหน่ายสถิติโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติดำเนินการ ได้หลายทาง เช่น การจัดพิมพ์เผยแพร่ การบรรจุในแผ่นดิสเก็ต แลนแม่เหล็ก และสื่ออื่น ๆ โดยผู้ใช้ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายเอง นอกจากนั้นสำนักงานสถิติแห่งชาติยังได้ให้บริการข้อมูลในเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยผู้ใช้สามารถสืบค้นได้ด้วยตนเอง อย่างไรก็ตาม ด้วยข้อจำกัดทางด้านงบประมาณและองค์ความรู้ที่เหมาะสม การเผยแพร่และการจำหน่ายสถิติของทางราชการยังไม่เป็นที่แพร่หลายเพียงพอ จึงสมควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ และพัฒนาความรู้ทั้งแก่สำนักงานสถิติแห่งชาติและผู้ใช้ให้มากขึ้น เพื่อให้การเผยแพร่และจำหน่ายสถิติมีประสิทธิภาพและแพร่หลายมากยิ่งขึ้น

หลักความเป็นธรรม ได้นำมาใช้ในการเผยแพร่ข้อมูลด้วย กล่าวคือ สำนักงานสถิติแห่งชาติจะคุ้มครองความลับของข้อมูลส่วนบุคคลด้วยการประมวลข้อมูลส่วนบุคคลเป็นข้อมูลสถิติในรูปแบบของรายงานตารางหรือผลการวิเคราะห์ นอกจากนั้น มาตรา ๒๑ ประกอบกับมาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัติสถิติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ยังบัญญัติให้ข้อมูลส่วนบุคคลเป็นความลับ ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่นำไปเปิดเผย หากฝ่าฝืนเจ้าหน้าที่จะต้องได้รับโทษอาญา อย่างไรก็ตาม มาตราการคุ้มครองความลับดังกล่าวยังไม่ดีเพียงพอ ดังจะเห็นได้จากกรณีที่ประชาชนจำนวนมากไม่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลเมื่อมีโครงการสำรวจหรือทำสำมะโนแก่ทางราชการเท่าที่ควร ทั้งนี้เพราะประชาชนมีความหวาดระแวงว่าเจ้าหน้าที่ สำนักงานสถิติแห่งชาติหรือหน่วยสถิติอาจนำข้อมูลส่วนบุคคลหรือความลับทางการค้ารวมทั้งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำผิดของผู้ให้ข้อมูล เช่น การไม่เสียหรือหลีกเลี่ยงภาษีอากรตามที่กฎหมายกำหนด ไปเผยแพร่หรือแจ้งให้ส่วนราชการอื่นกลับมาดำเนินคดีกับตน ดังนั้น จึงสมควรปรับปรุงกฎหมายเพื่อกำหนดมาตรการคุ้มครองความลับของข้อมูลส่วนบุคคลให้รัดกุมยิ่งขึ้น จนประชาชนและผู้ให้ข้อมูลเกิดความเชื่อถือต่อระบบสถิติของทางราชการมากพอที่จะยินดีให้ข้อมูลตามความเป็นจริงแก่ทางราชการ

(ข) มีวิธีการนำเสนอสถิติที่เหมาะสม (Presentation of statistics)

ปัจจุบันไม่ปรากฏชัดเจนว่ามีการนำวิธีการนำเสนอสถิติที่เหมาะสมมาใช้ในการเผยแพร่สถิติของทางราชการ ดังนั้น จึงสมควรส่งเสริมให้มีการนำวิธีการดังกล่าวมาใช้ เพื่อให้ประชาชนโดยเฉพาะผู้ใช้สามารถเข้าใจสถิติของทางราชการได้โดยง่าย

๒. ความเป็นมืออาชีพ (Professionalism)

(ก) มีมาตรฐานสถิติ (Statistical standards)

ในปัจจุบันไม่ปรากฏว่าระบบสถิติของทางราชการเป็นไปตามมาตรฐานสถิติซึ่งเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปในวงวิชาการสถิติ ดังนั้น เพื่อให้ระบบสถิติของทางราชการเป็นไปตามมาตรฐาน จึงสมควรให้มีการนำมาตรฐานสถิติมาปรับใช้กับระบบสถิติของทางราชการ

(ข) มีการปรับใช้วิธีการทางสถิติอย่างถูกต้อง (Correct application of statistical methods)

ในปัจจุบันไม่ปรากฏว่ามีการปรับใช้วิธีการทางสถิติอย่างถูกต้องในระบบสถิติของทางราชการ จึงทำให้มีปัญหาว่าระบบสถิติของทางราชการมีคุณภาพดีเพียงพอหรือไม่ น่าเชื่อถือได้หรือไม่ ประการสำคัญสำนักงานสถิติและหน่วยสถิติไม่มีอำนาจอย่างชัดเจนในการเลือกใช้วิธีการทางสถิติที่ดีที่สุดตามหลักวิชาการและจรรยาบรรณวิชาชีพได้ด้วยตนเอง โดยปราศจากการแทรกแซงทางการเมือง ทำให้มีผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือต่อระบบสถิติของทางราชการ ดังนั้น นอกจากสมควรนำการปรับใช้วิธีการทางสถิติอย่างถูกต้องมาใช้กับระบบสถิติของทางราชการแล้ว ยังเป็นการสมควรอย่างยิ่งที่จะต้องปรับปรุงพระราชบัญญัติสถิติ พ.ศ. ๒๕๐๘ เพื่อให้สำนักงานสถิติและหน่วยสถิติมีอำนาจอย่างชัดเจนในการเลือกใช้วิธีการทางสถิติที่ดีที่สุดตามหลักวิชาการและจรรยาบรรณวิชาชีพได้ด้วยตนเอง โดยปราศจากการแทรกแซงทางการเมือง

(ค) มีวิธีการนำเสนอสถิติที่เหมาะสม (Presentation of statistics)

โปรดดู ๑. (ข) ข้างต้น

(ง) มีการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ (Statistical training)

สำนักงานสถิติแห่งชาติจัดให้มีการฝึกอบรมด้านสถิติให้แก่เจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้ เพื่อพัฒนาทักษะและประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่ของรัฐด้านสถิติ รวมทั้งส่งเสริมความร่วมมือระหว่างเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานต่าง ๆ การฝึกอบรมมีทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ รวมทั้งการอบรมด้านคอมพิวเตอร์ นอกจากนี้ ด้วยความร่วมมือของสถาบันสถิติแห่งเอเชียแปซิฟิก (Statistical Institute for Asia and Pacific (SIAP)) สำนักงานสถิติแห่งชาติได้จัดการฝึกอบรมในระดับภูมิภาคขึ้นด้วย อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่มีความสำคัญอย่างมากต่อคุณภาพและประสิทธิภาพของระบบสถิติของทางราชการ แต่จำเป็นต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก ดังนั้น สมควรจัดสรรงบประมาณที่มากพอสำหรับจัดการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ได้รับการฝึกอบรมเพียงพอที่จะทำให้ระบบสถิติของทางราชการมีคุณภาพและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

(จ) มีการวิจัยและค้นคว้าสิ่งใหม่ ๆ (Research and innovation)

ในทำนองเดียวกับกรณีฝึกอบรม การวิจัยและค้นคว้าสิ่งใหม่ ๆ ในระบบสถิติของทางราชการยังไม่ชัดเจน ดังนั้น เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาศักยภาพดังกล่าวใน (ก) ถึง (ง) จึงสมควรส่งเสริมการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ดังกล่าวใน (ง) อีกทั้งสมควรจัดสรรงบประมาณไว้กับการวิจัยและค้นคว้าสิ่งใหม่ ๆ ให้เพียงพอด้วย

(๑) มีการจัดการคุณภาพ (Quality management)

ปัจจุบันไม่ปรากฏว่ามีการจัดการคุณภาพสถิติของทางราชการเพื่อเป็นหลักประกันว่าองค์ประกอบตาม (ก) ถึง (ง) เป็นไปในทิศทางที่ถูกต้อง ดังนั้น จึงสมควรอย่างยิ่งที่จะต้องนำการจัดการคุณภาพมาใช้กับระบบสถิติของทางราชการ

๓. ความรับผิดชอบ (Accountability)

ปัจจุบันไม่ปรากฏว่ามีระบบความรับผิดชอบที่ชัดเจนในระบบสถิติของทางราชการอย่างชัดเจน จึงทำให้เกิดความไม่มั่นใจในความถูกต้องในการตีความข้อมูลสถิติของทางราชการ ดังนั้นจึงสมควรนำระบบความรับผิดชอบมาใช้กับระบบสถิติของทางราชการ โดยเฉพาะการกำหนดให้สำนักงานสถิติแห่งชาติและหน่วยสถิตินำเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับแหล่งข้อมูล วิธีการที่ใช้ ความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นในทุกกระบวนการ เพื่อให้ผู้ใช้สามารถพิจารณาได้ว่าสถิติของทางราชการที่เผยแพร่ออกไปมีความโปร่งใส รวมทั้งสามารถวินิจฉัยได้ว่าสถิติของทางราชการมีความน่าเชื่อถือเพียงใด ซึ่งนับว่าเป็นการแสดงความรับผิดชอบต่อระบบสถิติของทางราชการอย่างชัดเจนและโปร่งใส

๔. ป้องกันการใช้อย่างผิดพลาด (Prevention of misuse)

ปัจจุบันไม่ปรากฏว่าสำนักงานสถิติแห่งชาติมีอำนาจและหน้าที่ในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความผิดพลาดในการตีความและการใช้สถิติในทางที่ผิด ทำให้บุคคลหรือหน่วยงานต่าง ๆ นำสถิติอย่างผิดพลาด ไม่ว่าจะด้วยความจงใจหรือด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ หรือใช้ในทางที่ผิด บางครั้งทำให้เกิดความสับสนในหมู่ประชาชน จนทำให้ประชาชนขาดความเชื่อถือต่อระบบสถิติของทางราชการ ดังนั้น เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวสมควรกำหนดให้สำนักงานสถิติแห่งชาติมีอำนาจและหน้าที่ในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความผิดพลาดในการตีความและการใช้สถิติในทางที่ผิด เมื่อสำนักงานสถิติแห่งชาติใช้อำนาจดังกล่าวอย่างตรงไปตรงมาตามหลักวิชาการย่อมเป็นมาตรการหนึ่งในการควบคุมมิให้มีการตีความหรือใช้สถิติในทางที่ผิด ซึ่งย่อมส่งผลดีต่อความเชื่อถือต่อระบบสถิติของทางราชการในระยะยาวต่อไป

๕. คุ้มค่า (Cost-effective)

ทำนองเดียวกับการปฏิบัติงานของส่วนราชการอื่น ๆ โดยทั่วไป ปัจจุบันสำนักงานสถิติแห่งชาติและหน่วยสถิติมิได้ปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่โดยคำนึงถึงความคุ้มค่าอย่างชัดเจน ทำให้การทำสถิติในบางกรณีได้ผลไม่คุ้มค่ากับเวลาและค่าใช้จ่ายที่เสียไป รวมทั้งยังสร้างภาระให้แก่ผู้ใช้ข้อมูลโดยไม่สมควรอีกด้วย ดังนั้นจึงสมควรปรับปรุงการดำเนินการในระบบสถิติของทางราชการให้มีการคำนึงถึงความคุ้มค่าด้วย ด้วยการส่งเสริมให้มีการเลือกแหล่งข้อมูลที่ตีพิมพ์เหมาะสมกับเวลาและค่าใช้จ่าย รวมทั้งต้องคำนึงถึงภาระของผู้ให้ข้อมูลด้วย

↓
พ.ร.บ. สถิติ ฉบับที่ ๑๑ พ.ศ. ๒๕๕๖

๖. คุ้มครองความลับ (Confidentiality)

(ก) มีมาตรการคุ้มครองความลับของข้อมูล (Confidentiality)

พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๕๐ อาจถือได้ว่าเป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติบางประการที่ให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นข้อมูลข่าวสารของราชการ กล่าวคือ เป็นข้อมูลส่วนบุคคลอยู่ในความครอบครองหรือคุ้มครองดูแลของทางราชการ ทั้งนี้ มาตรา ๑๕ (๕) แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวบัญญัติห้ามมิให้ทางราชการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลหากปรากฏว่าการเปิดเผยจะเป็นการรुकล้าสิทธิส่วนบุคคลโดยไม่สมควร อย่างไรก็ตาม บทบัญญัติดังกล่าวน่าจะไม่ใช่เพียงพอแก่การคุ้มครองความลับของข้อมูลในระบบสถิติของทางราชการ เพราะประชาชนและผู้ให้ข้อมูลยังมีความหวาดระแวงจนไม่มีใครให้ความร่วมมือแก่ทางราชการ ในการจัดทำสถิติของทางราชการ ดังนั้น จึงสมควรปรับปรุงพระราชบัญญัติสถิติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ กำหนดมาตรการคุ้มครองความลับของข้อมูลส่วนบุคคลให้รัดกุมจนเป็นที่น่าเชื่อถือ เพื่อให้ประชาชนและผู้ให้ข้อมูลเกิดความเชื่อถือในระบบสถิติของทางราชการ

(ข) มีมาตรการจัดการการเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคล (Access to microdata)

แม้ว่ามาตรา ๑๕ (๕) แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๕๐ เป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจทางราชการที่จะเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคล ได้ตามสมควร แต่มิได้กำหนดมาตรการจัดการการเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคลไว้อย่างชัดเจน ดังนั้น จึงสมควรปรับปรุงพระราชบัญญัติสถิติ พ.ศ. ๒๕๐๘ จัดให้มีมาตรการจัดการกับการเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคลที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ประชาชนและผู้ให้ข้อมูลเกิดความเชื่อถือในระบบสถิติของทางราชการ

(ค) มีกฎหมายคุ้มครอง (Statistical legislation)

ดังกล่าวแล้วข้างต้น แม้พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๕๐ อาจถือได้ว่าเป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติบางประการที่ให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นข้อมูลข่าวสารของราชการ แต่พระราชบัญญัตินี้ไม่ได้กำหนดมาตรการคุ้มครองความลับของข้อมูลตามนัยแห่งหลักการพื้นฐานประการนี้ไว้อย่างชัดเจน ดังนั้น จึงสมควรปรับปรุงพระราชบัญญัติสถิติ พ.ศ. ๒๕๐๘ เพื่อกำหนดมาตรการคุ้มครองความลับดังกล่าวรายละเอียดไว้แล้วใน (ก) และ (ข)

๗. มีกฎหมายรับรอง (Legislation)

(ก) มีการรับรองสถานะของหน่วยงานสถิติของรัฐ (Position of the national administration)

แม้ว่าพระราชบัญญัติสถิติ พ.ศ. ๒๕๐๘ เป็นกฎหมายที่บัญญัติเกี่ยวกับระบบสถิติของทางราชการ แต่ก็ไม่มีบทบัญญัติใดกำหนดอำนาจ หน้าที่และความรับผิดชอบของหน่วยสถิติไว้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ไม่มีบทบัญญัติที่คุ้มครองความเป็นอิสระในการปฏิบัติงานของหน่วยสถิติให้ปราศจากการแทรกแซงทางการเมือง รวมทั้งยังไม่มีมาตรการคุ้มครองความลับที่รัดกุมเพียงพอ ดังได้กล่าวไว้แล้วใน ๖. ดังนั้น จึงสมควรปรับปรุงพระราชบัญญัติสถิติ พ.ศ. ๒๕๐๘ เพื่อให้เป็นกฎหมายที่กำหนดอำนาจ หน้าที่และความรับผิดชอบของหน่วยสถิติอย่างชัดเจน คุ้มครองความเป็นอิสระในการปฏิบัติงานของหน่วยสถิติให้ปราศจากการแทรกแซงทางการเมือง และมีมาตรการคุ้มครองความลับที่รัดกุม

๘. ความร่วมมือในประเทศ (National co-ordination)

มาตรา ๕ (๕) (๖) (๗) และ (๘) แห่งพระราชบัญญัติสถิติ พ.ศ. ๒๕๐๘ บัญญัติให้สำนักงานสถิติแห่งชาติร่วมและประสานงาน ให้คำปรึกษา จัดหรืออำนวยความสะดวก เก็บ สืบ รวบรวมและกำกับงานทางวิชาการกับหน่วยสถิติ ซึ่งนับว่าเป็นมาตรการที่ได้อยู่แล้ว แต่ก็ยังสมควร ให้ความสำคัญกับการให้ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้มากยิ่งขึ้น ไม่ว่าด้วยการสัมมนา ประชุมปรึกษาหารือ จัดการฝึกอบรมหรือแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างกันให้มากยิ่งขึ้น เพื่อเสริมสร้างคุณภาพและประสิทธิภาพของระบบสถิติของทางราชการให้ดียิ่งขึ้น

๙. ความร่วมมือระหว่างประเทศ (International co-ordination)

ทำนองเดียวกันกับการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานในประเทศ สมควรส่งเสริมการประสานความร่วมมือระหว่างประเทศด้วย

๑๐. ความร่วมมือทางสถิติระหว่างประเทศ (International statistical co-operation)

ด้วยความร่วมมือของสถาบันสถิติแห่งเอเชียแปซิฟิก (Statistical Institute for Asia and Pacific (SIAP)) สำนักงานสถิติแห่งชาติได้จัดการฝึกอบรมในระดับภูมิภาคขึ้นเป็นครั้งคราว ทำนองเดียวกันกับที่ได้กล่าวไว้ใน ๘. และ ๑๐. สมควรส่งเสริมความร่วมมือทางสถิติระหว่างประเทศให้มากยิ่งขึ้น

ส่วนที่ ๓.

สรุป

จากการวิเคราะห์ "หลักการพื้นฐานของระบบสถิติของทางราชการ (The Fundamental Principles of Official Statistics)" ซึ่งคณะมนตรีสถิติแห่งสหประชาชาติ (The United Nations Statistical Commission) ได้ให้การรับรอง และเป็นหลักการที่ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกสมควรนำไปปฏิบัติตาม เปรียบเทียบกับระบบสถิติของทางราชการของประเทศไทย เห็นได้ว่าระบบสถิติของทางราชการจำเป็นต้องได้รับการปรับปรุงในหลายเรื่อง เพื่อให้เป็นระบบที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพตามหลักการพื้นฐานของระบบสถิติของทางราชการทั้ง ๑๐ ประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เพื่อให้ระบบสถิติของทางราชการของประเทศไทยเป็นระบบที่มีความเป็นอิสระในการปฏิบัติงานเพียงพอที่จะทำให้ระบบสถิติของทางราชการเป็นที่เชื่อถือในหมู่ผู้ใช้ ไม่ว่าในภาครัฐหรือภาคเอกชน ประชาชนทั่วไป รวมทั้งเป็นที่เชื่อถือในวงการสถิติทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ สำหรับรายละเอียดในการปรับปรุงระบบสถิติของทางราชการในแต่ละเรื่องนั้น จำเป็นที่จะต้องศึกษาในรายละเอียดต่อไป ซึ่งในแต่ละเรื่องอาจศึกษาได้จากกฎหมายหรือประสบการณ์ของประเทศต่าง ๆ